

Locniat'a Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisii si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economien.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre semestrulu II. (iul.—dec.) 1868.

Incependu-se semestrulu II. deschidemu pre-
numeratiune la diurnalulu nostru, totu cu conditionil,
cari se vedu in fruntea lui, si rogâmu pre p. t. dori-
tori de a avè acestu diurnalu, sê binevoiesca a grabi
ea prenumeratiunea, ca sê ne potemu orientâ de
tempuriu in privinți'a nrului esemplarielor.

Redactiunea.

Pest'a, 8/20 iuliu 1868.

De multe ori se intempla, câ unii omeni, ajun-
gandu intr'o pusetiune nesperata, suprindietoria, nu
se mai sciu stapani, si-esu d'in sfera, trecu margi-
nile, se lasa a se isbi de valurile pasiuniloru in coce
s'ncolo, asemenea unei nâi portate de valurile mării,
si facu lucruri, alu câroru resultatu este adese ori
identicu cu sortea naiei, care aruncata de valuri s'a
iasbitu intr'o stanca si s'a sfarmatû in bucatiele. Asiè
se'intempla cu multi omeni, asiè se'ntemplâ in dfilele
aceste-a chiaru si cu ministrulu ungurescu de justi-
tia d. B. Horváth. Dsa, pre semue, traiâ in acelu visu
placutu, câ numai unu radiu d'in splendorea puterei
sale ministeriale, inca e de ajunsu, pentru ca sê or-
besca tota lumea, si éca se vede fatia cu una declia-
rare neasceptata, pre câtu de energiosa pre atâtu de
justa, si ce face dlu ministru? Dâ unu respunsu, care
la prim'a vedere ti-areta, câ dsa si-uitase câ este mi-
nistru constitutiunale, si ce este mai multu, ministru
de justitia. Da, daca dlu Horváth, nu si-ar' fi uitatu
de acést'a, apoi elu de buna sama, nu s'ar' fi lasatu a
se rapl de pasiuni intr'atât'a, in câtu sê respunda
dreptatei cu insulte. Câ-ci almintrea nu potemu nu-
mî de câtu insulta aruncata in fati'a natiunei roma-
ne, acea dechiarare a dlui Horváth, câ guvernulu
ungurescu *sufere* in functiuni si pre câte unu roma-
nu, dupa ce tramese atâti functiuuari rni la cornele
plugului; almintrea nu potemu numî de câtu insulta
acea dechiarare a ministrului ungurescu de justi-
tia, câ dreptele pretinsiuni a le natiunei romane, ar'
fi totu un'a cu *atacarea armata*.

Int'acé'a sê-i spunemu dlui Horváth, câ pre câtu
de santu se considera juramentulu Maiest. Sale pusu
pre constitutiunea unguresca, pre atâtu de santa ni
este noue sanctiunea prè'nalta a legiloru d'in 1863/4,
pre atâtu de sante ni suntu cuvintele prè'nalte d'in
multele rescripte prè'nalte, in intielesulu câror'a uni-
unea se conditiuneza de la invoirea si multiemi-
rea natiunalitâtilor d'in Transilvani'a. Sê lasâmu,
pana la alta ocaziune, sê urmeze acî interpelatiunea,
si apoi respunsulu ministrului, d'in care va potè lu-
mea deduce, ce are se tiena de capacitatea de barba-
tu de statu a dlui Horváth, si ce felu de cumpena a
dreptatei tiena in mana ministrulu ungurescu de ju-
stitia.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei represintantiloru, tie-
nuta in 17. iuliu.

(Vedi nr. trecut.)

Dupa cuventarea, publicata in nr. tr., dlu Macelariu
presentâ urmatori'a:

Interpelatiune

câtra intregulu ministeriu, ca guvernulu ungurescu respunsabile.

In 15 maiu a. c. tienendu-se la Blasiu in Transilvani'a
unu maialu, intieleginti'a adunata acolo a facutu si suscrisu
unu pronunciamentu.

Dupa ce acelu pronunciamentu nu cuprinde nimic'a, ce
ar' lovi in legile fundamentali ale Transilvaniei, in ale tiere-
loru tienatoric de coron'a st. Stefanu, ba neci chiaru in a le
intregei monarcie austriace, séu ce ar' trage la indoiela esis-
tinti'a de statu a ore cârei a;

dupa ce adunâriile libere si liber'a manifestare a opini-
nilor, ca conditionile supreme a le libertatei, nu suntu margi-
nite prin neci o lege, si asiè nice pronunciamentulu d'in ce-
stiune nu se pote considerâ de alta, de câtu de unu liberu cre-
deu politicu, care-lu marturisesce intrega natiunea romana;

dupace, prin urmare, acelu pronunciamentu nu cuprinde
alt'a, de câtu acé'a ce romanii marturisescu, pre tota diu'a,
ne'ncetatu, incependu de la 1848 si pana asta-di, adeca esis-
tinti'a loru natiunale si libertatea limbei lor;

dupace acelu pronunciamentu nice dupa legea de presa
d'in Ardelu neci dupa cea a Ungariei nu pote formâ crima
séu delictu de presa, dupa ce acelu pronunciamentu nu este
indreptatu nice contra unitatei monarciei austriace, nice con-
tra integritatei tierelor de sub coron'a s. Stefanu;

Dupace, cu tote aceste-a, in intielesulu informatiuniloru
secure ce avemu d'in Transilvani'a, toti acei-a, cari au suscri-
su ori au primitu acelu pronunciamentu, suntu espusi perse-
cutârilor spre cea mai adenca dorere si vatamare a natiunei
romane, ba se persecueza chiaru de organe oficiali, prin citâri
la tribunalu, prin scrutare de locuintia si pote si prin are-
stâri;

D'in aceste consideratiuni, ne sîntimu indreptatiti a in-
dreptâ câtra intregulu ministeriu, ca guvernulu ungurescu re-
spunsabile, urmatori'a interpelatiune:

I. Are onoratulu ministeriu cunoscentia, câ in Transil-
vani'a toti acei individi, cari au suscrisu séu primitu pronun-
ciamentulu facutu cu ocaziunea maialului, ce s'a tienutu la
15 maiu a. c. in Blasiu, se persecueza prin organe oficiali séu
almintrea? Si daca da,

II. Are onoratulu ministeriu intentiune a despune, ca
tote aceste persecutâri sê incete câtu mai curendu si radi-
calminto?

Pest'a 17/7 1868.

Elia Macelariu, Mateiu Popu Grideanu,
Ioanu Tulbastu, Avramu Tincu.

Indata dupa cetirea acestei interpelatiuni iè cuventulu
ministrulu de justitia B. Horváth, si dice intr'unu tonu
iritatu: Daca concede on. casa, voiu respunde indata la in-
terpelatiunea acést'a (S'audîmu!) Sunt vre o câte-va septe-
mane, on. casa, de candu s'a facutu aretare oficiala la guver-
nu, câ, nu sciu in 14 séu 15 maiu, sub pretestulu unui mai-
alu s'a tienutu una adunare politica in Blasiu, si conclusele
acestei adunâri s'au edatu in forma de pronunciamentu séu
prochiamatiune. Cuprinsulu acestei prochiamatiuni, d'in care
s'a tramesu unu esemplariu si guvernului, este unu protestu
contr'a unitâti statului si a patriei; se protesteaza contr'a le-
giloru d'in 1848, mai vertosu inse contr'a uniunii si se acusa
ea tradatori acei deputati romani, cari siedu in cas'a acést'a
si cari — dupa parerea pronunciatoriloru — au sacrificatu
nedependinti'a natiunala a romaniloru.

Regimulu a fostu departe a atribui acestei aretâri cre-
diemontu deplinu si a presupusu, câ celu putienu aceste pârti
esintiale ale pronunciamentului sunt apocrif.

Regimulu dara, mai nainte de a fi decisu in acésta cau-
sa a atlatu de lipsa a tramete prochiamatiunea la procurato-
rulu statului in Transilvani'a, ca acést'a sê midilocesca inves-
tigatiunea prelabila.

Raportulu despre investigatiune a sositu tocmai cu post'a
de asta-di, si e afâtu de voluminosu, câtu n'amu fostu in stare
a-lu studiâ pana in capetu, si asiè nu me aflu in pusetiunea, ca
sê potu dà on. case inca asta-di desluciri despre detaiu-
rile lui.

Destulu atât'a, câ regimulu n'a facutu nici unu pasiu
de represalie fâra investigatiune prelabila.

Dar deca s'aru constatâ prin investigatiune, câ espre-
siunile acelea a le pronunciamentului sunt adeverate, atunci
regimulu crede, câ aru comite una intreclasare in contr'a le-
giloru tieroi si in contr'a siguretâti patriei, deca n'aru trage
naintea barielor legii pre pactorii principali ai adunâri si
ai prochiamatiunei. (Vivate indelungate, aprobare).

Alcun pre mine nu me suprindu intr'atât'a sentintiele
pronunciamentului, câtu mai multu espresiunile dnului inter-
pelante, cari a facutu sê le audîmu.

Unitatea statului e atâtu de scumpa pentru noi, in câtu
nu e iertatu nimeni a o atacâ, cu atâtu mai putienu unui de-
putatu. (Aprobâri viue si indelungate)

Dnulu interpelante se ascunde dupa mant'a reverintiei
si omagiului câtra maiestatea sa, fâra de a cugetâ, câ in con-
tr'a maiestâti sale nu pote comite una crima mai mare, de
câtu a presupune, câ maiestatea sa n'aru vrè sê observeze

acele legi, pre cari a juratu sub ceriulu liberu alu lui Ddiou.
(Aprobâri sgomotose si indelungate, vivate).

Facu atentu pre on. dnu interpelante, câ uniunea e san-
ta si nevatemabila. (Aprobâri viue.)

Legea d'in 1848 a lasatu, sê resolvimu detaiurile uni-
nei, da, numai acést'a avemu a face, si acestei detorintie vomu
si corespunde.

Regimulu nu e condusu de ura in contr'a celoralalte na-
tionalitâti.

Regimulu n'a potutu dà testimoni mai chiaru despre
impacabilitatea sa, de câtu candu sufere, celu putienu a safe-
ritu pana acum, in Transilvani'a intre membrii guvernului si
ai tablei regesci astu-feliu de individi, cari cuteza a se mani-
festâ in sal'a acést'a cu de aceste cuvinte in contr'a unitâti
statului. (Vivate sgomotose si indelungate.)

Regimulu nu se va lasâ nici pre viitoriu, sê lu-rapesca
inspiratiunea patimei, ci dochiara, câ pre totu omulu, care
cuteza a atacâ unitatea statului, lu-considera intocmai asiè de
contrariu, ca pre acé'a, care ataca cu putere armata integri-
tatea teritoriala a tieroi. (Vivate sgomotose si indelungate).

Dupa aceste-a, cas'a trece la continuarea desbaterei d'in
siedinti'a trecuta.

La pronunciamentulu Romaniloru Transilvaneni.

Vocea natiunei romane plina de demnitate d'in
15 Maiu a. c. ne implû pieptulu de mandria natiuna-
le, findu ea o manifestatiune a consciintiei natiunale,
unu documentu viu alu tarii si perseverantiei ei, si
o revelatiune a credintiei in marele venitoriu ce o
astepta. Amu tacutu pana acum, crediendu câ inimi-
cii nostri in fine totu-si voru recunosce, câ nu au de
a face cu o „natiune de copii,“ câ Transilvani'a nu
se pote reorganisa pre câtu tempu factorelui princi-
palu, natiunei romane i-voru fi baricadate câlile acti-
unei libere; dar' vediendu, câ inimicii nostri la insul-
tele si nedreptâtiile vechi, vinu a adauge altele noue,
vediendu câ ne trapeza ca pre o natiune putreda si
copila, vediendu câ fâra consentimintulu nostru voie-
scu sê prefaca Transilvani'a in unu „comitatu neferi-
citu“ alu Ungariei, vediendu in urma, câ sbirii
„Omnipotintiloru dfilei“ desvolta o activitate miracu-
losa pentru a descoperi pre auctorii mentionatului
Pronunciamentu, ca si cumu n'ar' scî bine, câ aucto-
rii lui fura cei 1 1/2 milionu romani: subscrisii Ro-
mani venimu a dechiarâ serbatoresce „câ articlii susu
numitului Pronunciamentu sunt articlii convictiuni-
loru si credintiei nostre, pre cari-i profesâmu si-i vo-
mu profesâ cu tota tari'a, francheti'a si resolutiunea.
Acum ori nici odata sosl tempulu, ca Romanii d'in
patru anghuri a-le Daciei centrali cu o voce sê spuna
contrariiloru nostri, sê spuna Europei, câ „Pronun-
ciamentulu trasu inaintea judecatii“ e
credeulu loru politicu.

Vien'a, 15 iuliu 1868.

(Urmeza 38 de suscrieri.)

Dechiaratiune.

Fiindu pronunciamentulu d'in 15 maiu a. c. alu
Romaniloru adunati pe „campulu libertatei“ la Bla-
siu sincer'a manifestare a celoru mai drepte, juste si
legali oftâri ale natiunei Romane de sub sceptrulu Au-
striacu: subscrisii, ca fii adeverati ai natiunei Roma-
ne, ni tienemu de o santa detorintia a ne alaturâ pe
langa acelu pronunciamentu, ceea ce prin acé-
st'a in fati'a lumei si dechiarâmu.

Datu in Comitatu Satumare, in lun'a lui Cup-
toriu 1868.

(Urmeza 26 suscrieri, fruntasi ai intielegintiei rom.
d'in Satumare.)

S. Coron'a Ungariei e d'in ereditate romana.

(A se vedè nr trecuti.)

Sunt istorici de parere, cum câ tier'a sê aiba si
mai vechia corona, d'in timpii lui Benedictu alu VII-
lea 975—983. (Vedi Horányi, de sacra corona Hun-
gariae Pestini 1790. pag. 65), nu lipsescu de odata
nici de aceia, cari de alta parte intarescu, cum câ
Stefanu a primitu corona nu numai de la Silvestru,
ci si de la orientu. (Vedi intre romani: Istori'a bese-
rici Ortodocse de A. br. Siaguna, la pag. 372. „Inse
mai probabilu este, câ temelulu crestinatatei in Un-
gari'a si Ardealu la Unguri l'au pusu preotii grece-
sci, ceea ce o deslucese si impregiurarea, câ impe-
ratulu grecescu (Basiliu alu II-lea) au trimisu in

daru lui Stefanu diadema regesca, adeca: corona, mantâna, si sceptrul. Sâ se pota asiè ce-va documenta, nu scimu, atât'a scimu, câ, unu rege, ca Stefanu I., influintiati de apuseni, care a ucisu autonomi'a Ardelului sub pretestu, cum câ Voda Giula celu teneru nu s'a induplecatu cu ungerii sâi ardeleni a primu ritulu apusenu, preferindu a muri in inchisore in Ungari'a, decâtu a parasi ritulu orientalu, si care a surupatu si ducatul d'in urma a lui Optumu, prin vendiatoriulu Cinadu, unu atare rege repetim, si de ar' fi fostu capetatu corona de la imperatulu romanescu de la orientu, nu aru fi fostu punendu-o in fe-restra, cu atâtu mai putienu s'aru fi fostu incoronatu cu ea.

Ni mai remase deci o scurta revista.

Lumea antica, — oreandu-va pagana — mai târdiu crestinisata, va sê dîca initiata in calea civilizatiunei, au recunoscutu, ca o drepta recompensa, pre magistrii loru politici, si religiunari, pre romanii orientali, si apuseni de forulu ultimii si supremu in trebile loru politice si religiunarie.

Asta-di inse nu mai este asiè, poporele devenindu mature, maiorene, nu mai au lipsa de tutoratu; unde s'a incuviintiati principiulu celu mare alu nationalitatiloru, acolo poporele si-suntu sie-si suverane, ele radica si scola, ucidu si facu viu, impartu corone, si detronizeza, unde inse inca nu a triumfatu acestu principiu umanitariu, e semnu, câ poporele inca suntu minorene, ci lasa fia, acu-si in o buna demanetia va resari si sorele, de a caruia radie tirani'a sbuciumata in dorerile sale, se va necâ in rugin'a sa.

Cum inse sê pricepemu pasurile acelea ale scriitoriloru despre timpurile respective, unii tendentiosi, unii ignoranti, alti la parere obscuri, cari imperiulu romanu orientale lu-boteza in totu modrulu, de grecescu, de bizantin, si numai nu de romanescu? Eca asiè d'in mai multe motive, motive religiunarie, motive politice nationale, si motive limbistice, ori mai bine ale culturei, filologiei eline.

Rom'a vechia, in orgoliulu marirei sale antice, vedindu câ se radica Rom'a noua, ca mama s'a superatu pre fii'a sa, pre romanii proprii d'in orientu i-a consideratu de greci, cadiendu apoi cu rendu forulu politicu, s'a escatu ur'a confesiunala, si de aici apoi dîcal'a apuseniloru: graeca fides, nul la fides.

Numele „Romanu“ a insemnatu ore canlu in lume: virtute si marire; nu e dara lucru de minune, daca poporele, si imperatii, fia fostu de sange romanu, ori strainu, si-lu insusieau cu mandria prin canalulu unei corone, unei traditiuni ori fictiuni istorice, era apoi candu mi-insusiescu cu lucru strainu, numele, marirea altuia, naturalminte pre unulu ca acelu-a, pre care l'am rapitu, trebuie sê lu-botezu altcum; d'in acestea consideratiuni se potu splicâ, numirile si epitele nenumerate a lungulu istoriei ale coloniiloru romane d'in ambele Dacie; dâ, dâ, botezatu-ne-au varvarii in totu modru, numai de „Romani“ nu, cu tote câ noi ni sciamu mai bine, ca mai competinti, numele nostru gloriosu, si le spunem si adi cu mandria nationala, câ suntemu „Romani.“ Si ce lucru divin, d'in arborulu giganticiu alu Romei, alu elementulu romanu, pre atunci candu acestu-a erâ in culmea infloririi sale, se sedescu mladitie fragede si nobile, pentru ca acu-si, daca va cadè arborulu milenariu in Itali'a, sê se continue durat'a lui in alte milenarie, in forma mai juna in Daci'a; cu alte cuvinte, daca numele gloriosu alu strabuniloru lu-voru stramutâ candu-va pigmeii la trunchiu in Itali'a cu altulu, cu celu „italianu“, sê remana totu-si descendintii coloniiloru lui Traianu, singuri ereditori in lume, in sinulu Carpatiloru, si la undele Dunarii, ereditori ai aceluia-si nume neperitoriu „Romanu.“

Chiaru cu aceea-si consciintia a logice, istoricii ungeri, germani, denega la bosforulu Traciei si fost'a esistintia gloriosa istorica a elementulu „Romanu“ ca atare, cu tote, câ scriitorii bizantini, adeca poporulu, si imperatii, in vietia publica, in tote documintele se numescu unice „Romani“ si o altereza cu elementulu grecescu; pentru câ greci abiè au remasu in in lume de leacu, vre-o doue milione; in lume in orientu, pentru câ vorbimu despre elu; era romanii vitali aparu cu mandria de la Pindu si Emu pana la Tis'a si Carpati, si de la Dunare, pana la marea negra, si peste Dunastru in o grupa colosala de 15,000,000; nu e daru bosforulu Traciei in ochii strainiloru pamentu alu ereditiei romane — nu, nici cu numele, in ce chiaru si paganulu de turcu e mai indulginte, care cuprindendu Traci'a si Constantinopolea i-a conservatu numirea vechia propria de Romani'a — Rumili — candu inse va inchide ochiulu omulu celu morbosu, care a fostu cium'a poporeloru, si gangren'a bisericeii orientale, atunci ni voru veni in minte dîlele de marire ale colonistiloru lui Traianu si Aurelianu; unu erou ca Mihaiu, carele suspina la ceriu cu ardore: „De e cu noi Dumnedieu, cineva fi

in contra nostra; va veni timpulu, candu nici in Jerusalemu, nici in muntele acestu-a, ci in Sta Sofia, vomu adorâ pre Ddieu in spiritu si adeveru!!!“ unu geniu extraordinariu, ca si regele romanu alu Aurelianidiloru, Ioanitiu, in a carui-a catenasi-au datu sffeltulu superbulu imperatorulu latinu alu Constantinopolei Balduinu; si pre care l'au rogatu ore candu imperatii orientali de Nicea, si Trapezuntu, cum câ sê primesca coron'a imperiului Romanu Orientale, numai sê-i scape de odio sîi latini apuseni; Vedi citatele Marescalcului G. Ville-Harduin §. 177 Li Grieu pristrent lor message privéement de totes les cités de la terre et les enverront a Iohan, qui ére Roy de Blaquie et de Bogrie, qui les avoit guerroyez et guerroit tot adès, et li manderent qu'ils le feroient Empereor, et qu'ils rendroient se tuit à lui et que il occiroient toz les Franz, et si li juroient que ils li obeiroient comme à Seigneur, et il lor jurast, que il les maintendrait comme les suens. Ensi fu faiz le sairemenz d'une part et d'autre. Vedi Tentamen Criticum Laurianu pag. XXXIX.

Acte la alegerea metropolitulu romanu gr. cat.

Nr. 872—1868.

Onorate in Cristosu frate!

Dupace a placutu provedintiei divine a chiamâ d'in acêsta vietia pre prea bunulu si iubitu nostru parinte, Metropolitu si Archiepiscopu gr. cat. de Alb'a Iulia, Alesandru Conte Sterca Siulutiu, la remuneratiunea ceresca a meritelor sale de eterna memoria pentru biserica si pentru fii spirituali ai acesteia, romanii d'in Transilvani'a, precum despre acêsta cu dorere sfasiatoria de anima ve am fostu incunosciantu in ceculari'a scrisore d'in 16 Sept. 1867; capitulu metropolitanu, intru parintesc'a ingrigire pentru binele sufletescu alu credintiosiloru fii ai bisericeii metropolitane veduvite, nu a intardiatu a asterne câtra Maiestatea Sa c. r. apostolica, pre Inaltiatulu Imperatu si Principe alu prea iubitei nostre patrie, cea mai umilita rogare, pentru prea inalt'a concessiune, de a'si alege — in adunare dimpreuna cu clerulu subordinatu — altu archipastoriu, dupa dreptulu avutu si dupa datiu'a tienuta d'in seculii trecuti. Acestei prea umilitei nostre rogaminte au urmatu alte mai de la tote districtele protopesci ale archidiecesei nostre, si aceste n'au remasu fâra de rezultatulu doritu de sute de mli anime credtiosose de romanu; pentruca Maiestatea Sa c. r. apostolica prea bunulu nostru Imperatu si Principe luandu intru prea gratiosa, inalta ascultare fierbintile nostre dorintie si rogarile prea umilite ajunse la prea induratulu Tronu imperatescu, cu prea benign'a sa decisiune cesaro-regesca d'in 27 Fauru a. c. s'a induratu prea gratiosu a resolvî si a demandâ, câ reimplerea scaunulu vacante metropolitane archiepiscopescu greco-catolicu de Alb'a Iulia, sê se midiloesca prin alegere, intreprindenda de câtra celi indreptatiti ai clerulu gr. cat. transilvanu, dupa modalitatea observata si la alegerele Episcopiloru mai d'inainte ai diecesei Fagarasiului, si anumitu a fostulu eppu Ioane Lemeny.

Pentru acêsta prea inaltu concesa alegere de metropolitu gr. catolicu de Alb'a Iulia, Escelenti'a Sa Domnulu Ministru regiu ung. de cultu si instructiune cu gratiosulu sêu decretu d'in 6 dîle ale luni curgatorie sub Nr. 504 prescrie pre cum urmeza:

Nr. 504/pres.

Pre cum se va potè cunosce d'in scrisori'a mea oficioasa, indreptata catra Capitulu, si publicanda in loculu si la timpulu sêu — care e acl alaturata — s'a induratu Maiestatea Sa c. r. si apostolica cu prea inalt'a sa decisiune, emisa in 27 Fauru a. c. gratiosu a concede, câ reimplerea scaunulu episcopescu metropolitane gr. cat. de Alb'a Iulia, si anume d'in Blasiu, devenitu vacante prin mortea fostulu archiepiscopu-metropolitu Alesandru Sterca Siulutiu, pre langa apriat'a sustienere a dreptulu prea inaltu principale de denumire, si fâra de nici un'a consecintia pentru venitoriu in casulu presinte, sê se efeptuesca pre calea alegerei, si inca dupa modalitatile propuse de mine.

In urm'a acestei prea inalte decisiuni, pentru tienend'a alegere a candidatiloru, se prefige diu'a 12 Augustu (31 Iuliu cal. v.) a. c.; ér' prin inaltulu decretu d'in 24 Maiu a. c. s'a induratu Maiestatea Sa c. r. si apostolica, a incredintia conducerea actulu de alegere Episcopulu de la Lugosiu Alesandru Dobra si Capitanulu Districtualu Alesandru Bohetielu, in calitate de comisari regii.

Aceste premitendu-le pentru modalitatea alegerei si spre orientare, cu privire la agendele si pentru tienut'a Marimei Vostre, dispuetiunea mea e cea urmatoria.

Am recercatu pre esmisi DD. Comisari regii, ca se binevoiesca pre amèdi inainte de diu'a alegerei, a se aflâ in Blasiu, si a se asiedia in resiedinti'a archiepiscopescu; ajustarea locuintiei se tiene de aface-

rile Marimei Vostre, in contielegere cu prea respectatulu guberniu.

In diu'a d'in a-antea dîle de alegere, dupa mediadi in or'a predeterminedanda, e a se convocâ in biserica catedrale intregulu cleru indreptatitu la alegere, ca acolo in a-antea comisariiloru regii, cari — invitati prin una deputatiune, si veniti de facia, — voru face cunoscutu scopulu esmisiunei sale, sê se verifice literele credentionali ale celoru indreptatiti la alegere d'in cleru, spre ceea ce mai inainte e a se alege d'in partea clerulu unu protonotariu generalu.

Facundu-se acêsta, se va publicâ ordinea si procedur'a tienenda la alegere, si dupa acêsta toti se voru dimite cu aceea indetoriere, câ a dou'a dî, sêuin diu'a de alegere, demaneti'a la 1/2 8 ore, la sunetulu campanei celei mari sê se intorne ér' la biserica.

In biserica catedrala, toti aceli barbati d'in cleru, cari voru volî a concelebrâ s. liturgia incependu cu „Veni Sancte“ (Imperate cerescu), se voru imbracâ in ornamentele sale bisericesci, si asiè imbracati, si cu celi alalti membri ai clerulu despusi la loculu si ordinea sa, voru merge la sunetulu tuturoru campanelor bisericeii catedrali la resiedinti'a metropolitane archiepiscopescu, ca de acolo intornandu-se d'impreuna cu comisarii regii sê fia de facia la s. liturgia, carea incependu-o o voru concelebrâ.

Finindu-se s. liturgia, d. Comisariu regiu, Episcopu, va tienè cuventare câtra clerulu adunatu, si la inchiaierea acesteia, pre toti alegatorii i va indreptâ la cartirele sale, cu aceea provocare, câ pre la 10 ore dandu-se ér' semnu cu campan'a mare, fiacare sê grabesca inderetru la biserica, aducendu-si cu sine votulu sêu, pre una siedulitia numele scrisu alu aceluia, pre carele lu-doresce a lu-candidâ de archiepiscopu-metropolitu in Blasiu.

La 10 ore tragundu-se campan'a mare, se aduna totu clerulu in biserica, si de acolo ér' in sîrulu si ordinea sa, se duce dupa comisarii regii, si reintorcendu-se cu acestia in biserica, totu insulu se asiedia la loculu sêu, si adica:

a) Comisarii regii esmisi pentru conducerea alegerei cuprindu locu la mes'a gatita pentru d'insii, distincta, cu secretariulu loru, si cu protonotariulu generalu alu clerulu, pre acêsta mesa va stâ si urn'a in carea se voru impune voturile.

b) Dela acêsta mesa in diosu de ambele latari voru fi dispuse scaune, pre cari de a drept'a locurile mai antânie le voru cuprinde membrii capitulari, dupa d'insii vicarii foranei, dupa acestia archipresbiterii, sêu egumenulu monastirei ordinului Basililoru si 2 reprezentanti ai corpulu profesoralu.

c) De a steng'a voru siedè mai antâniu viceprotopopii districtuali, si dupa d'insii reprezentantii eparchiani, dupa ordinea betraneticiloru.

Modulu, sêu procedur'a alegerei va fi urmatoria. Cuprindendu-si fiacarele loculu sêu:

a) Mai inainte de tote se alegu d'in cleru 3 semnatori, sêu numeratori de voturi — scrutatori — asiè câ unulu sê fia d'in protopresbiterii actuali, altulu d'in ordinea viceprotopopiloru, si alu treilea d'intre reprezentantii clerulu.

b) Dupa acêsta secretariulu comisariiloru regii dâ cetire prea inaltei ordinatiuni privitorie la esmiterea comisariiloru regii, ér' dupa aceea protonotariulu clerulu cetesce rescriptulu meu ministeriale intitlatu câtra capitulu metropolitanu.

c) Dupa intemplantia acestora se cetesce catalogulu membriloru clerulu, cari au votu de alegere, si numele absentiloru se desemna.

d) Dupa acestea, secretariulu comisariiloru regii provoca pre nume pre celi indreptatiti, aflatori de facia, ca fiacare unulu câte unulu in ordine sê si-impuna sieduliti'a cu votulu, infasiurata, in urn'a statatoria pre mes'a d'inainte comisariiloru regii, si dupa ce acêsta o voru fi facutu toti, Marimea Sa comisariulu regiu civile scote d'in urna siedulitiele infasiurate cu voturile, câte un'a si le numera cu mare precautiune si aflandu-se, cumca voturile suntu atâtea, câti alegatorii presinte, acele ér' le repune câte un'a in urna, d'in care apoi ér' câte un'a scotiendu-le, un'a dupa alt'a le predâ protonotariulu eclesiasticu, carele acele desfasiurandu-le, numele semnate pre d'insele le prochiamâ, si siedulitiele le inmanueza comisariulu regiu spre vedere; era celi 3 semnatori de voture, sêu scrutatori, desemna si numera cu acuratetia si conscientiositate numele prochiamate, totu acêsta face si unulu d'intre dd. comisari regii.

e) Terminandu-se numerarea voturilor si neobservanduse nici una disordine, sêu scadere, siedulitiele de voture in data se ardu in biserica.

f) Voturile se asemena la olalta si respective se combina, si celi 3 individi eclesiastici, cari au capetatu mai multe voture, se prochiamâ in presinti'a alegatoriloru, ca 3 candidati, propunendi la loculu Prea Inaltu.

Dupa inchiaierea acestora d. comisariu regiu, Episcopu, ér' va tienè cuventare, si pre alegatorii dimite, la care respunde incredentiatulu respectivu alu capitulu; dara inainte de despartire tienu s. oficiu

de multumire si numai dupa terminarea acestuia se voru departa.

Se intelege de sine, că preutimea alegatoria sub timpul alegerei se va prevedea cu toti articlii de nuntremntu d'in bunulu metropolitano; — in care privintia Ve si recercu pre Marimea Vostra, ca se conluerati in contielegere cu prea respectatulu guberniu.

Mai incolo Ve recercu pre Marimea Vostra, ca se binevoliti, dupa asemenarea procedurii de alegere de mai nainte, si mai vertosu a fostulu episcopu alu Fagarasiului, Ioane Lemeny, a conchiamă pre celi cu dreptu de alegere, cari se afla in senulu archidiecesei Albei Iuliense séu Blasiane, pentru efeptuarea alegerei la Blasiu; ér' celi chiamandi prin Marimea Vostra suntu:

- Membrii capitululu metropolitano, adica fiacarele d'in intregulu capitolu.
- Vicarii episcopesci.
- Archipresbiterii séu protopopii.
- Viceprotopopii, séu administratorii protopopesci.
- Egumenulu, séu prepositulu ordinului s. Basiliu d'in Blasiu.
- Doi alesi ali corpului profesoral de acolo, ca reprezentanti ali acelu ordinu.
- Veti provocă Marimea Vostra pre protopopii diecesei archiepiscopesci, ca in restimpu anumitu sê tiena sino le eparchiane preutiesci, in cari fiacare protopopiatu sê-si alega cate doi reprezentanti, afara de protopopulu, carele si de altminte are a se infacionă d'in oficiu la alegere.

Toti se voru conchiamă asià, ca sê fia indetoriti a fi la Blasiu inainte de amedi in diu'a precedente a dilei de alegere.

Ér' de ora-ce dupa ordinatiunea Maiestatii Sale c. r. si apostolice, cu dreptu de alegere, séu cu voture suntu a se prevede si acele individualitati, cari si inainte de acést'a au esercitatu iniriuntia in alegerea de episcopu si respective de metropolitu, de si dupa timpu nu se tieniu mai multu de dieces'a metropolitana, ci s'au anecsatu si la dieces'a episcopesca a Lugosiului, si mai multe la a Gherlei, pentru aceea, Ve incunoscientiezu pre Marimea Vostra, cumcâ am recercatu pre domni episcopi de la Lugosiu si Gherl'a, ca pre asemene indreptatiti respectivi d'in diecesele sale sê-i invite la alegere; dreptu aceea se voru invită

Prin Domnulu episcopu alu Lugosiului:

- Vicariulu foraneu d'in Hatiegu.
- Protopopulu d'in Unia-lor'a.
- Viceprotopopulu Bobalnei.
- Administratorulu protopopescu alu districtulu Cugirului.

Prin Domnulu episcopu alu Gherlei:

- Vicariulu Rodnei.
- Vicariulu Silvaniei.
- Protopopulu Logiardului.
- Protopopulu Lapusiului romanescu.
- Protopopulu d'in Basesci.
- Protopopulu Periceului.
- Viceprotopopulu Beclenului.
- Viceprotopopulu Cati-caului.
- Viceprotopopulu Niresiului.
- Viceprotopopulu Crasnei.
- Viceprotopopulu Buzei.
- Viceprotopopulu Gherlei, mai de multu alu Ormanului.
- Viceprotopopulu Eriului.
- Viceprotopopulu Ciocu-manului.
- Viceprotopopulu Notigului, mai de multu alu Odorheiului de Somesiu.
- Viceprotopopulu Bistritiei.
- Viceprotopopulu Giulei.
- Viceprotopopulu Secului.
- Viceprotopopulu Retegului.
- Viceprotopopulu Saravadului.
- Viceprotopopulu Ciceu-Cresturului, mai nainte alu Chinzei.
- Viceprotopopulu Siomcutei.
- Viceprotopopulu San-Margitei.
- Viceprotopopulu Oartiei de diosu.
- Viceprotopopulu Vadului.
- Viceprotopopulu Iplului.
- Viceprotopopulu Surducului.
- Viceprotopopulu Samsondului.
- Viceprotopopulu Bredului.

Preste acesti-a voru fi chiamati atātu d'in dieces'a Lugosiului, câtu si a Gherlei, cate doi reprezentanti ai tractureloru protopopesci, tiente mai de multu de dieces'a Blasiului, ér' acum anectate la aceste diecese.

Si asià, in câtu se tienne de aceste doue diecese, adica de a Lugosiului si a Gherlei, toti acei-a voru fi conchiamati, cari cu privire la dieces'a archiepiscopesca dupa punctele b, c, d si g voru fi conchiamandi ca indreptatiti, cari d'in partea lor voru urmă totu aceea procedura, care cei d'in dieces'a archiepiscopesca, numai câtu in privintia toturor agende-

loru lor voru fi provocati prin respectivii lor episcopi.

In fine de orace dupa ritulu si disciplin'a beserice greco-catolice, si in intielesulu canonelor, episcopii comprovinciali, séu de sub aceea-si metropolia, inca au dreptu a incurge in alegerea metropolitulu lor: influintiei sufraganeiloru tinentori de metropolia Albei Iuliei, adica a domnilor episcopi gr. catolici de la Gherl'a, Lugosiu si Urbea mare, in alegerea metropolitulu archiepiscopu de la Blasiu, prin aceea i se va dà valere, câ prin mine se va cere parerea si fundamental'a dechiarare — carea se va luă in consideratiune — a Domnilor episcopi sufraganei, cu privire la acei 3 individi eclesiastici, cari la alegerea facuta prin cleru au capetatu cele mai multe voture.

In cele premise se cuprindu afacerile, cari am doritu a le impartasi cu Marimea Vostra spre orientare intru tinent'a, privitoria la alegerea candidatiloru, pentru reimplerea scaunulu archiepiscopescu.

In Bud'a 6 iuniu 1868.

Amesuratu celoru prescise prin prea veneratulu decretu ministeriale pentru apropiatori'a alegere de metropolitu, ve indreptămu atentiunea Fratielor Vostre la urmatoriile:

a) Fiacare vicariu, protopopu, viceprotopopu si administratoru si-va conchiamă pre preutii eparchiei sale pre 30 iuliu a. c. st. n. in sinodu eparchianu, unde mai de demanetia in s. liturgia celebranda cu covenita pietate se va invocă spiritulu s. spre luminare si inspirare binefacatoria la actulu celu pre momentosu pentru beserica si credintiosii fii sufletesci gr. cat. ai archidiecesei; — dupa care, la anumita ora, adunanduse tota preutimea eparchiana la olalta, si consiedindu in sinodu, mai antăiu vene a se alege prin maioritade de voture unu notariu ad hoc, carele va duce protocolulu agendelor acelu sinodu, si carele apoi va veni la alegere de metropolitu aici la scaunu, si va avè votulu séu propriu, ca si protopopulu eparchiei; la acést'a alegere de notariu protopopulu ca presiedinte numai culege voturele de la preutii eparchiani, dara d'insulu nu voteza. — Sinodulu constituitu si estu modu prevedintu cu notariulu séu, purcede la alegerea fiitorulu metropolitu, prin votisare secreta, si barbatulu eclesiasticu, in carele se va concentra maioritade de voture in acelu modu date, si adunate, va fi alesulu eparchiei, numele acestuia apoi se va scrie pre siedula de votu aducundu la votisarea generale aici, in se va inchide in faci'a sinodulu in coperta sigilanda cu sigilulu protopopiatulu, scriendu-se de asup'a: **Votulu eparchiei N. pentru metropolitulu fiitoriu la Blasiu.** — Acestu votu asià sigilatu se va incredintia deputatulu eparchianu, alegundu cu modalitatea premisa a alegerei de notariu, si acelu deputatu va aduce votulu eparchiei sub sigilu nevatematu, precum i se incredintiasa, pentru alu presentă, si alu aruncă aici inaintea comisiunei alegatorii in uru'a de voture. — D'in acestea asià dara veti intelege cumca, d'in fiacare eparchia vinu protopopulu si notariulu alesu, precum s'a disu, ca votanti de la sine, si alu treilea deputatulu cu votulu eparchiei. — Ér' pentru eparchie, cari se afla vacante si sub administrarea altui protopopu, carele isi are si propri'a sa eparchia, se comite ca administratorii de asemene eparchie secundari se conchiamă in acele sinode pre 1 augustu a. c. st. n. — unde sê despuna si sê purceda pentru tote si intru tote, precum a lucratu in propri'a sa eparchia, si in sinodulu d'in 30 iuliu a. c. — de la asemene eparchia asià dara vine ca votante numai notariulu alesu ad hoc si unu deputatu, carele aduce votulu sigilatu alu eparchiei, dupa cele premise.

b) Protocolele despre pertractările aceloru sinode eparchiane, subscise de toti celi participantii la ele, numai decātu, séu nemediatu dupa inchiderea sinodulu, suntu a se asterne aici vicariatulu capitulare.

c) Votantii si aducatorii de voture, pregatiti, dupa cum s'a scrisu, voru concurge aici pre 10 aug. inainte de amedi, si actulu alegerei se va tienne in 11 augustu a. c. prepunendu-se cu una d'i mai nainte afacerile alegerei, d'in caus'a ajunului Adormirei Preacuratei Vergure Mari'a in 12 a aceleiasi lune, si a dilei miercurea.

d) Cele observande de câtra alegatorii veniti aici parte se cuprindu in decretulu veneratu mai susu alu inaltulu ministeriu, parte le voru intelege de la locurile sale dupa sosire la scaunulu metropolitano.

Dorimu d'in anima curata, ca tote cele premise sê se duca in implinire cu acuratetia prescisa, cu zelu sinceru pentru folosulu beserice, si alu credintiosiloru fii sufletesci ai nostri, si cu seriozitatea ceruta de insemnatarea actulu.

Facundu-vi-se totu de un'a data cunoscutu, cumcâ in tipografi'a seminariale archidiececana d'in Blasiu, a esitu tocmă acuma de sub tipariu **EVCHOLOGIULU** (Molitveniculu) in editiunea a 4-a, ér' cu li-

tere latine in editiunea antănia coresa si indreptata, cu negru si rosiiu, formatu 8° mare si se pote trage de la directiunea tipografiei cu pretiu de 2 fl. 50 cr. v. a. esempl. Er' pre hărtia velina cu 3 fl. v. a.

Remanu On. Fratiei Tale.

Blasiu, 27 iuniu 1868.

Constantinu Alutanu,

„Gaz. Trans.“

vicariu capitulare.

Borodulu, mare 9 iuliu 1868.

Onoratulu publicu cetitoriu, d'in colonele acestui diariu cunosce acea fatala impregiurare, la care au ajunsu romanii d'in Bihoru la anulu mantuirii 1867, sub famosulu Constitutionalismu — liberalu magiaru; pre candu sub provisoriulu defaimatu eramu cu multu mai bine respectati, de la 1867 suntemu izbiti, suntemu trantiti de parete, suntemu inapoiati si judecati, ca sê ne saturămu d'in sfarmaturele, ce cadu de pre mes'a domnilor nostri, si daca vomu aruncă unu conspectu câtu de fugitivu, câ d'in ce eleminte e compusu comitetulu cottense — neci e mirare. Comitulu cottense la anulu 1867 s'au constituitu d'in 533 de membri, intre acestia romanii cu bunu cu rei — suntu 37, d'i: treidieci si siepte; va sê dica, romanii Bihoreni, cari deca vomu luă d'in combinatiune Dobritiulu, si Oradea-Mare, ca orasie de sine statorie si nesupuse cottulu — sunt de nu in maioritade, celu putănu in numeru egalu cu totalitatea magiariloru, nemtilor, slovaciloru, si jidaniloru, cari compunu acestu cottu au valere ca 7 la 100; in astu-feliu de impregiurări nu e mirare apoi, câ intre 108 de oficiali s'au alesi la anulu 1867 numai 17 dirigatori romani, daru si acestu numeru prin morte, repasire scl. s'au inputenatu estimpu cu 4 insi — asià câtu asta-di avemu 13 dirigatori romani salarisati in totu cottulu, si daca va merge totu astu-feliu, daca dieta va totu amenă regulara si deslegarea cestiunei nationalitatiloru, vomu fi in aceea pre placuta pusetiune, câtu preste unu anu vomu constată, câ avemu numai 8—9 dirigatorie, si preste doi ani pote = 0. In tota intemplantia avemu dreptu cuventu de a ne insulfeti pentru astu-feliu de constitutiune minunata, pre cum adeca acést'a se talcuesce in Bihoru; dà! dà! candu avemu onore de a luă parte la tote greutățile, . . . si la bineficia? pentru ce focu ore si cugetămu la aceste! au nu ni este destulu mangaiare câ d'ni nostri asuda, si-frementa capulu, si porta dirigatoriele — firesce pentru o lefa bunisiora — si pentru noi? in 20 de ani ei au tacutu au odichnitu, si au acceptatu, ca sê resara sorele lor, in acesti 20 de ani nemica n'au uitatu, daru neci au invetiatu, cu spiritulu secululu n'au inaintatu, cumu dara sê nu ne inbucurămu? Esci romanu, si ca atare, dupa ce pote câ parintii tei, cu ruina loru propria te-au portatu pre la scole, si ai absolvitu studiele necesarie cu o diligintia laudabile, . . . si acumu fructele asudarei ale, ca dreptu recunoscintia, ai voi a le pune ca omagiu la picioarele natiunei tale, va sê dica, ca officiantu, ca ce-va dirigatori, ai voi sê faci multu bine pentru ai tei? . . . rogu-te nu fi nebunu! si sê nu-ti impli capulu cu o chimera, cu o utopia ca acést'a, câ-ci cu astufeliu de vointia, cu astufeliu de cugete, si simtieminte, va veni tempulu — si daca va voi sortea, pre cum voiescu d'ni nostri, nu preste multu — ca in cottulu Bihorului — in patri'a lui Marianu, neci haiducu cottense nu vei potè fi; ci daca voiesci a trai, a te ferici, daca voiesci, ca sê ai trecere, ca sê fi imbratosiatu si respectatu de cei cu putere, te sfatuiescu, nu aretà neci pre de parte simtieminte romane, ci mai vertosu ca sê treci de romanu cu simtieminte bune, si sê ai omenia inaintea magiariloru, adeca sê-ti dica, câ esti „becsăletes jó őrzelmű román séu oláh“, totu atăta, aceea sê-ti fia devis'a, ca sê defaimi totu ce mirosa a romanismu, dà, fă lucră, in contr'a interesulu natiunei tale, tradedia fratii, patri'a, si pre muma t'a, câ-ci asià vei ajunge scopulu, si-ti vei castigă unu nume placutu si multu laudatu inaintea strainiloru, dar apoi asià facendu, mam'a natiune ce-ti va dice? ce simplitate? ce-ti bati capulu cu de aceste? — bine câ tu te vei trezi de odata, câ esti dnu, boiaru, impintinatu si penatu, pana candu? . . . pana la potopu, deca mai are sê fia potopu, pre langa tote câ cucurbeulu cându si cându se ivesce pre ceriu . . . Intru adeveru deca te uiti la faptele unoru amploiatii, cari s'au nasoutu d'in sange romanescu . . . difficile est satyram non scribere.

In cottulu Bihorului cum se respecteza vointia poporulu? si cum se esplica constitutionalismulu? Dati-mi voia, Dn. Red. sê descriu in colonele diariulu, celu redigatu, o alegere de notariu comunu, care s'au intemplatu in a 25 lunei trecute in comuna Grosii, pre valea romantica a Crisiului rapede. Cu inceputulu lunei lui Maiu prin departarea fostulu notariu V. V. devenindu numitulu cercu notariulu in vacantia, — pre candu de o parte notariulu V. V. despre departarea sa insciintia pre protojudele Melchioru Dobozy, — de alta parte pana la ulterior'a dispositiune substitui in loculu seu pre Petru Cucu, adjunctu not. d'in Borodulu mare, — protojudele inse substitui interimalu pre notariulu de Alesdu la Grosii, si venindu acestu notariu substituitu in comuna cu juratulu cottense Desid. Borbola, la rogarea omeniloru se invoi, ca P. Cucu sê ramana in Grosii pana la alegerea notariulu, — si escriindu-se concursu pre notariatu, au concursu mai multi, intre acestia si adjunctulu nostru; — se defige diu'a alogerii pre 25 iuniu, pre candu protojudele cu juratulu seu, si cu juratulu cerculu de Alesdu rom. Desid. Borbola au esitu in fati'a loculu, si pre langa tote, câ eră d'i de lucru, poporulu alegatoriu s'au infatiosiatu in numeru insemnatu. — Dar ce sê vedi! protojudele radimandu-se pre aceea, câ Cucu au fungatu in Grosii ca subst. not. fără autorisarea lui, odata cu capulu nu voiesce sê

fi alesu, între altele dîce, că d'insulu (protojudele) n'are dreptu de candidare, ci are dreptu de intarire, si apoi de va fi si alesu Cucu, nu-lu va intari, — si de ora-ce aceste s'au dîsu in limba magiara, care limba poporulu inse nu o intelege de feliu, juratulu Borbola, ca romanu, cuvintele aceste le-au tradusu pre romanu, ba au mersu si mai departe, au dîsu că Cucu nu e capace de notariu, n'are conceptu, nu scrie dreptu, s. e. l. deci nu pote fi alesu; inzedaru, refrenulu poporulu eră „sê traiesca Cucu“ si ca sê se convinga si Borbola despre raticirea sa, i-se aretă testimoniulu aprobatoriu, ce l'au capetatu Cucu inca la anul 1865, — pre candu au depusu esamenulu d'in agendele notariale cu calculu laudabilu, si sub care testimoni e subscrisu Antoniu Komlosy, atunci alu II. vice cottense, er' acuma presidele sedriei orfanale, Hlatky ca esactoru si Szántó ca perceptora cottense: daru Borbola neci pre acestu testimoni nu dă o cepa degerata, ci dîce, că astu-feliu de testimoniu sub provisoriu se capetatu si pentru o paruchia de pui; tote indaru, poporulu nu voiă sê auda de altii, numai de Cucu; — deci in urma se pune la votu alegerea; intra celu d'antâiu la votisare, si-si dă votulu pre Cucu, — Protojudele se face atentu, că singuru au dîsu, că n'are dreptu de candidare, ci numai de intarire, deci se primesce votulu; intr alu doile, diecele, cincidiecele, pana la 101 si toti votisara pre Cucu, — in urma intră votizantele alu 102-le si aice se escă unu dialogu între votisante si jur. Borbola.

Borbola. Pre cine voiesci, sê fie notariu?

Votis. Pre cine voescu dnii:

Borbola. A ceea nu e destulu, dî tu, pre cine voiesci?

Votis. Pre acelu, pre carele mi-ai dîsu dta.

Si acelu, pre care a spusu juratulu Borbola votisantelu sê-si dee votulu, au fostu Csavdări d'in Oradea-Mare, omu cunoscutu acolo. — E de insemnatu că Borbola nainte de alegere, dîle intregi au amblatu in comunele, ce se tienu de not. de Grosii a cortesia pre langa Csavdări, si inaintu au dîsu, că Cucu, de va fi si alesu, nu va fi intaritu de cătra protojude; in tota intemplantu d'insulu mare popularitate trebuie sê aiba in cerculu sêu, de orace au sciutu castigă pre partea clintulu sêu unu votu.

Finindu-se astu-feliu alegerea, s'au constatatu, că Cucu au capetatu 101 de voturi. Csavdări I.; er' ceialalti aspiranti 5 la numeru neci unu votu. Urmare firesca aru fi fostu, că protojudele indatu in fati'a loculu sê-introduca pre alesulu in oficiulu sêu, daru Dne aperi! — neci atât'a n'au potutu scote la cale bietii omeni, ca pana la detiermurire a definitiva a comitetulu cottense, unde au dîsu protojudele, că va asterne alegerea — sê remana Cucu interimaliter ca notariu, ci dupa ce n'au sucesu nece de cătu experimentarea cu Csavdări, pre carele voiă protojudele sê remana notariu inter. in Grosii, se substitui er' notariulu de Alesdu.

De cum-va protojudele intru adeveru aru potè constata in contr'a lui Cucu, că e necapace de oficiulu notariulu, e nemoralu, insielatoriu, s. e. l. atunci l'amu pricepe, si i-amu votă multimemita si incredere deplina, pentru că porta la inima binele poporulu, si lu-feresece de reu, — daru de ora ce noi suntemu convinsi almintrea, de ora ce noi pre P. C. lu-cunoscemu in tota privintu'a aptu de a duce oficiulu notarialu, sê ne ierte protojudele, daca i-dicemu francu in fatia, că nu lu-pricepemu, si nu scimu espică motivele d'in cari au purcesu,

candu a denegatu intarirea lui Cucu, că-ci a lu-pedepsi pre elu si pre alegatori, pentru că acest'a, fără autorizarea protojudele au fangatu interimaliter in Grosii, dupa a mea modesta parere, acest'a judecata neci e exacta, neci corecta; că-ci e lucru constat: 1) că notariulu de Alesdu, pre carele lundenimi protojudele de notariu interimalu, a substituitu pre Cucu, si a 2) de la dîlele prime a lui maiu incependu pana in 25 Juniu si d'in partea notariatulu de Grosii s'au tramisu la diregatori'a protojudele relatiuni si aretări oficiale in mai multe renduri; — pentru ce dara susu laudat'a diregatoria le-au primitu acele, deca au vedutu, că acele sunt edate si subscrise de cătra Cucu, ca notariu substituitu interimalu? pentru ce acele nu s'au reieptatu, si nu s'au curmatu abusuulu indatu? — Limbele cele rele multe dîce, daru io nu dîce, că Cucu pentru acea nu fu intaritu de notariu, pentru că numai d'insulu au fostu romanu intro aspirantiu la notariatulu de Grosii si apoi ca atare s'au alesu, daru nu s'au intaritu. Amu onore a cunosce pre protojudele Dobozy, tocmai pentru aceea, una ca acest'a nu supunu despre d'insulu, inse pre cum dîsei, limbele cele rele multe dîce. Protojudele a indrumatu pre alegatori'ei necagiti, carii erau amariti pana la sufletu pentru astu-feliu de procedura, si carii apriatu dîceau, că daca de douidici de ori va fi alegere, pana voru avè dreptulu alegerei libere d'insii totu pre Cucu lu-alegu; er' deca li se va denegă dreptulu, atunci denumesca protojudele pre cine va voi, pre cum li s'au denumitu notarii si sub tempulu absolutiamulu — protojudele dîce, i-au indrumatu, ca pana la detiermurirea definitiva a comitetulu cottense, sê fia cu rabadare; deci sê acceptămu si noi in buna sperantia, ca sê vedemu, că cum se va respectă vointu'a poporulu de acelu laudatu comitetu!

Inse si pana atunce avendu in vedere, că adi tota lumea se ocupa cu interpelări;

avendu in vedere, că jur. cottense Desid. Borbola, candu au datu cetire testim. aprobatoriu a lui Cucu apriatu si in publicu au dîsu: că sub provisoriu astu-feliu de testimoniu se capetatu si pentru o paruchia de pui;

avendu in vedere, că sub acelu testimoni ca preside e subscrisu cu man'a sa propria Antoniu Komlosy, atunci vice-comite cottense alu II, er' acuma presidele sedriei orfanale; me adresezu la numitulu preside cu urmatori'a interpelare:

1) Dreptu e, că sub provisoriu, si in specie la anul 1865, respectivii candidati de notari au capetatu astu-feliu de testimoniu si pentru o paruchia de pui? si deca e dreptu, sê-mi-apuna,

2) Căti pui au capetatu comisiunea aprobatoria, care eră sub conducerea dneii sale.

In tota intemplantu pentru datele statistice provisoriuulu aru fi de totulu interesantu a scl; că căti pui s'au consumatu astu-feliu!

Artemiu Siarcadi,
preotu romanu in Borodulu mare.

Sibiu, in 14. iuliu 1868.

D. Visarionu Romanu trebuie sê aiba ori una grosolana confusiune despre conceptele „partida“ si „clubu“, ori este malitiosu, candu elu in scrisorea s'a d'in Nr. 96. alu Fed. afirmă, că eu in provocarea mea cătra d'insulu d'in Nr. 91. Fed. asi fi dîsu, că nu am scire despre partid'a juna sascesca.

Pasagiulu provocarei mele suna: „Clubu, — despre a carui esistinta inse nu am sciintia positiva.“ Acest'a este cu

totulu altu ce-va, decătu candu asi fi dîsu, că nu am sciintia despre esistintu'a partidei inse-si, apoi si daca s'ar concede, că am avutu sciintia despre partid'a numita: absolutu nu urmeza progresiv'a injuriare a persoanei mele, că me tienu de partid'a aceea, sêu m'am inseris in clubulu ei, că-ci altmintre ar fi corolariu dreptu, că si toti cetitorii Fed. despre cari D. V. Romanu presupune, că au sciintia despre partid'a juna sascesca, si insulu elu aru fi inseris in clubulu partidei aceleia, de care presupunere inse ei nu s'ar bucură

Ce se dîce apoi despre proverbiulu trivialu, nelogicu si nemoralu: „cine se escusa, se incusa?“ Mintea sanatoasa condamna o astfelu de argumentare, si numai perversitatea si goliitunea spirituale se folosese de asemeni arme! Ori voiesce calumniatoriulu V. R. a vindică prin proverbiulu acelu unu privilegiu pentru sine, fără responsabilitate a potè trage si calcă in glodu pretulu celu santu alu omulu — onorea in societate, si fără sê aiba atacatulu dreptu, a cere satisfacere si a se aperi? A se defendă, si escusa sunt era-si deosebite concepte, celui V. Romanu nu-i este cunoscutu. Eu m'am defendatu in contr'a injuriei d'in partea lui, dar' nu m'am escusatu, că-ci escusarea conditiuneza adeverulu obiectivu alu incusei si numai dupa acea potè fi vorba de escusare, ce nu este altu ce-va decătu delaturarea culpabilităti subiective d'in cercustări escusatorie, fără sê nimicesca adeverulu obiectivu. Aci inse nu a precesu probarea adeverulu incusei: pentru acea neci potè fi vorba de escusare.

Deorece dara Visarionu Romanu neci pana acum nu a produsu probe credibile, d'in cari sê resulte adeverulu afirmării lui „că m'am inseris in clubulu partidei june sascesca“, (că-ci acelu d'in adeverintu'a lui Dr. Nic. Stoia d'in 2. juliu 1868 — cu care am avutu conversare de o natura privata, pre care d'insulu o a „adeveritu“ lacunosu si la publicarea carei m'am autorizatu neci odata, — nu urmeaza) — si neci a revocatu-o, ba impertinentu'a d'insului merge asi departe, cătu imputa publiculu cetitoriu in privintu'a acest'a un'a judecata nelogica: repetiescu, că d'insulu acum, dupace si-a vedutu gresiel'a, si totusi nu a avutu atât'a omenia, sê si-o corega si priă acea sê-mi dee satisfacerea, ce-mi datorea, — este ori infam, ori seracu cu mintea. In casulu d'antâiu lu-despectezu, in alu doilea lu-compatimescu si lu-indreptu la darurile lui Esculapu.

In urma — nefindu amicu de asemeni certe — declaru, că prin acest'a inchiau respunsurile la orice anse eventuali in obiectulu presinte, — multiamescu Domnulu Redactoru că a binevoitu a dă spatiu litereloru mele, er in privintu'a correspondintelu V. R. ii dîce:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto!

Dr. Nemes.

Varietati.

** (Teatru romanu). Societatea teatrala a dlui M. Pascali, renumitul artistu teatralu romanu d'in Bucuresti, va dă in Aradu siese reprezentări romanesci, in 1, 4, 6, 8, 11 si 13 augustu a. c. st. nou. — Pe reprezentările aceste s'au deschisu abonamentu, si se prevede unu concursu mare alu publiculu romanu de prin pregiuru.

Proprietariu, redactoru respundictoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	10 „ 24 „	10 „ 51 „
„ Neuhänsel	1 „ 23 „ diu'a	1 „ 54 „ nôptea
„ Pest'a	5 „ 19 „ d. m.	6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	7 „ 54 „	9 „ 14 „
„ Segedinu	12 „ 12 „ nôptea	2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	3 „ 55 „ dem.	7 „ 47 „
„ Jasenov'a	8 „ 4 „	*)
„ Beseric'a-Alba	8 „ 40 „	„
Soscesc in Baziasiu	9 „ 10 „	„

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	6 „ 27 „
„ Jasenova	7 „ 6 „
„ Temisior'a	10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	2 „ 26 „ nôptea „ 12 „ 58 „ diu'a
„ Czegléd	6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhänsel	1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nôpt.
„ Posionu	4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Soscesc in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ „

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	9 „ 12 „
„ Racasdia	10 „ 12 „
Soscesc in Oraviti'a	la 10 „ 57 „

Oraviti'a-Jasenov'a.

De la Oraviti'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	4 „ 45 „
„ Jam	5 „ 38 „
Soscesc in Jasenov'a	la 8 „ — „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	9 „ 27 „
„ Püspök-Ladány*)	1 „ 58 „ dup. med.
Soscesc in Oradea	la 4 „ 38 „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde soscesc la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Soscesc in Püspök-Ladány*)	12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	8 „ 37 „
„ Vien'a	6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	9 „ 47 „
„ Szolnoco	11 „ 2 „
Soscesc in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Solnoco	4 „ 22 „ dupa mediadi.
Soscesc in Czegléd	la 5 „ 33 „
„ Pest'a	8 „ 37 „
„ Vien'a	6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	1 „ — nôptea.
„ Monacu	5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	11 „ 45 „
„ Mühlacker	12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	5 „ 25 „
Soscesc in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Strassburg	8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	10 „ 40 „
„ Mühlacker	12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monacu	8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	1 „ 30 „ nôptea.
Soscesc in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, soscesc in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesc in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 „ Aradu la Sibiu (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, soscesc in Sibiu la 2 ore 15 minute nôptea. Cale are 34 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 „ Sibiu la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesc in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.
 „ Temisior'a la Sibiu pleca in tote dilele la 6 ore deman. soscesc in Sibiu la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 „ Sibiu la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesc in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, soscesc in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 „ Orsiova la Temisior'a pleca dominic'a, marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, soscesc in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatória.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. soscesc in A. la 11 ore 45 minute diu'a Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 5 fl. 8 cr.
 „ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, soscesc la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibiu la Clusiu pleca in tote dilele, la 8 ore d. m. soscesc la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibiu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesc la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibiu la Brasiova pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesc la 7 ore 25 min. deman. Cale la 18 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiova la Sibiu pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesc la 9 deman.
 „ Sibiu la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vinori-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, soscesc la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 5 min., costa 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibiu pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore deman. soscesc la 2 ore 35 min. noptea.

